

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 17 juni 2015

Ö 4842-14

KLAGANDE

HK med uppgiven firma ATB Tjänst

Ombud: Advokat E-LK

MOTPART

Finants Collect OÜ

Pallasti 28

Ok 1224

10001 Tallinn

Estland

c/o Suomen Luottovalvonta OY

PL 334

00101 Helsinki

Finland

SAKEN

Verkställighet av utländsk skiljedom

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2014-09-10 i mål Ö 4811-14

Dok.Id 107152

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstodomstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut och återförvisar målet till hovrätten för fortsatt behandling.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Klaganden har yrkat att Högsta domstolen ska avslå Finants Collect OÜ:s ansökan om verkställighet av skiljedomen.

SKÄL

Bakgrund

1. Den internationella oberoende skiljedomstolen i Riga meddelade den 20 mars 2014 skiljedom mellan Finants Collect OÜ och ”ATB Tjänst”. Genom skiljedomen förpliktas ATB Tjänst att till Finants Collect betala drygt 32 miljoner svenska kronor. Betalningsskyldigheten har enligt domen uppkommit i samband med ett avtal som ingicks och undertecknades den 28 januari 2014 och som avser ett grundbelopp på 18 miljoner kr och en straffavgift på 14 miljoner kr.
2. Skiljeförfarandet påkallades av Finants Collect den 15 februari 2014. Skiljesvaranden deltog inte i förfarandet. Enligt vad som närmare redovisas i skiljedomen hade svaranden emellertid informerats om kravets innehåll och omfattning samt om datum och plats för förhandling i målet. Det anges också att svaranden inte hade anmält något hinder mot att ta del i förfarandet. Skiljedomstolen ansåg sig därför kunna avgöra målet.

3. Finants Collect har gentemot ATB Tjänst ansökt om att skiljedomen ska förklaras verkställbar i Sverige med stöd av 53 § lagen (1999:116) om skiljeförfarande. Hovrätten har bifallit ansökningen mot ATB Tjänst.

Motpart i ärendet om verkställighetsförklaring

4. Motpart i ett ärende om verkställighetsförklaring är i princip den som enligt skiljedomen är förpliktad mot sökanden (NJA 2014 s. 125). Domstolen ska alltså utgå från vad som har angetts i skiljedomen. För att ansökningen ska kunna bifallas måste den emellertid riktas mot någon som är möjlig att identifiera och som kan uppträda som part i domstolen. Detta får betydelse bl.a. för tillämpningen av 57 § lagen om skiljeförfarande och kravet där på att motparten ska få tillfälle att yttra sig men också för rättsverkningarna av en förklaring och möjligheten till verkställighet i Sverige (jfr NJA 1988 C 28).

5. Det som nu har sagts hindrar inte att domstolen bortser från vad som i fråga om parterna är uppenbara felskrivningar i skiljedomen. Dessutom måste det vara möjligt för domstolen att tolka vem som är motpart till sökanden (jfr NJA 1990 s. 419 och NJA 1992 s. 110). Det gäller också om parten i en utländsk skiljedom har angetts på ett sätt som avviker från vad som är brukligt vid svenska domstolar. En förutsättning är dock att det är klart vem som är den avsedda och genom skiljedomen förpliktade parten. I sammanhanget bör det nämnas att partsbehörigheten enligt internationella privat- och processrättsliga principer i vissa fall ska bedömas enligt utländsk rätt.

6. I detta fall är det ”ATB Tjänst” med ett angivet organisationsnummer och en adress i Kungsör som är förpliktad enligt skiljedomen och som är motpart enligt Finants Collects ansökan om verkställighetsförklaring. Det framgår dock att numret är det svenska personnumret för en fysisk person, HK, att han har den aktuella adressen i Kungsör samt att ATB Tjänst är hans i Sverige

registrerade enskilda firma och således inte någon juridisk person. Det är också HK som – enligt Finants Collects påstående i skiljeförfarandet och i ärendet om verkställighetsförklaring – har undertecknat det överlåtelseavtal med skiljeklausul som förfarandet i skiljedomstolen har avsett. I skiljedomen upptas HK som styrelseledamot i ATB Tjänst.

7. Det framstår därmed som klart att HK med den enskilda firman ATB Tjänst är förpliktad enligt skiljedomen och att han är Finants Collects motpart i ärendet om verkställighetsförklaring. Det innebär också att HK har rätt att överklaga hovrättens beslut.

Ordre public

8. Som huvudregel gäller att en utländsk skiljedom som grundar sig på ett skiljeavtal erkänns och verkställs i Sverige enligt 53 § lagen om skiljeförfarande. Från den huvudregeln finns det vissa undantag som anges i 54 och 55 §§. Det sägs bl.a. att en utländsk skiljedom inte erkänns och verkställs, om domstolen finner att detta skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen i Sverige (55 § 2), dvs. sådana situationer där ett erkännande eller en verkställighetsförklaring skulle strida mot ordre public. Bestämmelsen svarar mot artikel V 2. b) i 1958 års New York-konvention om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar.

9. Det övergripande syftet med bestämmelsen är att domstolar och myndigheter inte ska medverka till verkställighet i fall där det skulle vara höggradigt stötande om så skedde. Det är främst fråga om att elementära rättsprinciper av materiell eller processuell natur har satts åt sidan i skiljeförfarandet eller om att tvisten är av ett slag som domstolar inte befattar sig med. (Se prop. 1998/99:35 s. 234, jfr NJA 2002 C 62.)

10. Domstolen ska pröva om en verkställighetsförklaring skulle strida mot ordre public även om motparten inte har gjort någon invändning om detta. Däri ligger att domstolen har att självant uppmärksamma och bedöma omständigheter som kommer fram i ärendet och som kan aktualisera en tillämpning av ordre public-bestämmelsen. Domstolen har visserligen inte som uppgift att efterforska sådana omständigheter (jfr Lars Heuman, Skiljemannarätt, 1999, s. 750). Men om parternas utredning ger stöd för att en verkställighetsförklaring skulle kunna strida mot ordre public, bör domstolen – mot bakgrund av de grundläggande intressen som bestämmelsen är tänkt att skydda – ta upp frågan med parterna inom ramen för sin materiella processledning.

11. Parterna bör därför ges en särskild möjlighet att utveckla sin syn på de förhållanden som kan ha betydelse vid bedömningen och lägga fram den utredning som kan finnas. Skulle det ändå föreligga ett beaktansvärt tvivel i frågan om en verkställighet strider mot ordre public, bör det läggas på sökanden att lämna rimliga förklaringar till de aktuella förhållandena. Om sökanden inte lyckas med detta, måste domstolen på den tillgängliga utredningen kunna avslå framställningen om verkställighetsförklaring med stöd av ordre public-bestämmelsen.

Bedömningen i detta fall

12. HK har invänt att han inte träffat det avtal, skrivet på engelska, som skiljedomen avser. Han har gjort gällande att han vid den aktuella tidpunkten i slutet av januari 2014 befann sig på en längre vistelse i Thailand, att han på grund av bristande språkkunskaper under inga förhållanden skulle skriva under ett affärskontrakt på engelska med en klausul om skiljeförfarande på lettiska och att han inte före skiljeförfarandet hade blivit krävd på beloppet. Enligt HK har han efter telefonkontakt träffat Finants Collects företrädare vid

ett tillfälle, dock inte i slutet av januari 2014, i syfte enbart att söka byggnadsarbete.

13. Finants Collect har inte närmare bemött dessa uppgifter.

14. Förhållandena framstår som märkliga. Finants Collects påståenden innebär att parterna har ingått ett avtal – med oklar datering – som rör 18 miljoner kr enligt ett kontrakt på engelska med flera bilagor. Enligt avtalshandlingen åtar sig HK att driva in bolagets fordringar mot 1 886 gäldenärer i Sverige. Han skulle veckovis redovisa allt vad han drev in upp till 80 procent av den totala summan.

15. Det skulle alltså vara fråga om ett avtal som rör betydande belopp och där HK anförtros uppgiften att i stor omfattning uppbära betalningar och ansvara för bolagets medel. Efter vad som framgår i ärendet skulle avtalet ha träffats utan några mer ingående kontakter mellan parterna. Det finns inget i utredningen som tyder på att HK har vare sig egen kompetens eller de övriga resurser som kan behövas för det uppdrag som han enligt avtalshandlingen skulle ha tagit på sig.

16. Skiljeförfarandet har påkallats av Finants Collect 18 dagar efter den uppgivna tidpunkten för avtalet och rör, utöver kontraktssumman på 18 miljoner kr, en straffavgift på 14 miljoner kr som inte synes ha någon koppling till bolagets skada (jfr beträffande straffskadestånd Stefan Lindskog, Skiljeförfarande. En kommentar, 2 uppl., 2012, s. 1180 not 19).

17. Sammantagna väcker dessa omständigheter frågor om syftet med förfarandet och parternas bakomliggande mellanhavanden. Det skulle t.ex. kunna röra sig om ett skenarrangemang. HK har gjort gällande att det handlar om ett processbedrägeri, vilket bolaget inte har förelagts att bemöta.

18. Förhållandena kring skiljedomen och dess tillkomst är mot den angivna bakgrunden sådana att de ger stöd för att en verkställighetsförklaring skulle kunna strida mot ordre public (jfr NJA 2002 C 45). Frågan bör därför tas upp med parterna. Det bör göras av hovrätten. Hovrättens beslut bör av det skälet undanröjas och målet återförvisas till hovrätten för fortsatt behandling.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ella Nyström, Gudmund Toijer (referent), Göran Lambertz och Ingemar Persson
Föredragande justitiesekreterare: Riikka Liljenfeldt